

Bruto zunanji dolg

V zadnjih dveh letih se je povečevanje bruto zunanjega dolga upočasnilo. Bruto zunanji dolg Slovenije je konec leta 2010 dosegel 40,9 mrd EUR in je bil v primerjavi z decembrom 2009 višji za 0,6 mrd EUR (v letu 2009 se je povišal za 1,0 mrd EUR). Rast dolga je bila tako v zadnjih dveh letih precej manjša kot v letih 2007 in 2008, ko je bila najvišja doslej (gl. tabelo). Poleg povečanja dolga državnega sektorja, ki je tako kot v letu 2009 tudi v letu 2010 največ prispeval k rasti skupnega bruto zunanjega dolga, se je povečal tudi dolg kapitalsko povezanih oseb, ki se je v letu 2009 zmanjšal, dolg bančnega sektorja pa se je še nadalje znižal. Bruto zunanji dolg *državnega sektorja* se je v letu 2010 povečal za 1,6 mrd EUR (v letu prej za 2,8 mrd), na 8,2 mrd EUR, in je v skupnem zunanjem dolgu predstavljal 20,0 % (konec leta 2009 16,3 %). Svoj dolg do matičnih podjetij v tujini so lani povečala tudi slovenska podjetja s tujim kapitalom, potem ko so se v letu 2009 do njih razdolževala²³⁴. Dolg kapitalsko povezanih oseb se je tako povečal za 0,6 mrd EUR, na 4,6 mrd EUR. Večina tega dolga pripada nebančnim finančnim družbam, ki se ukvarjajo z dejavnostjo finančnega zakupa, ostalo pa nefinančnim družbam (podjetja). Dolg t. i. ostalih sektorjev, med katerimi prevladujejo podjetja, se je po povečanju v letu 2009 lani povečal le neznatno, in sicer za 88 mio EUR, na 9,7 mrd EUR. Sicer skromna rast dolga podjetij je bila ob visoki rasti uvoza posledica zlasti povečanja obsega kratkoročnih komercialnih kreditov (za 0,4 mrd EUR na 3,7 mrd EUR), še naprej pa so neto odplačevala tuja posojila. Zaradi omejenega dostopa do tujih virov financiranja so domače poslovne banke tudi v letu 2010 neto odplačevale tuje obveznosti. Njihov zunanji dolg se je v primerjavi s koncem leta 2009 znižal (za 0,4 mrd EUR na 16,0 mrd EUR). Skupna neto odplačila (posojil in vlog) so znašala 1,5 mrd, kar je za več kot polovico manj kot v letu 2009 (2,8 mrd EUR). V celotnem bruto zunanjem dolgu je delež dolga poslovnih bank konec lanskega leta predstavljal 39,2 % (konec leta 2009 40,8 %). Dolg Banke Slovenije se je drugo leto zapored znižal (za 1,2 mrd na 2,4 mrd EUR). Večino dolga BS predstavlja kratkoročni dolg v obliki gotovine in vlog. Dolgoročni dolg BS v obliki ostalih dolžniških obveznosti se je ohranil na ravni predhodnega leta.

V strukturi dolga glede na jamstvo sta se javni in javno garantirani dolg ponovno povečali, negarantirani zasebni dolg pa znižal. Že v letu 2009 se je dolg zasebnega sektorja, zlasti domačih poslovnih bank, začel zniževati, kar se je nadaljevalo tudi v lanskem letu (za 1,9 mrd EUR in dosegel 24,4 mrd EUR), vendar so bila ta odplačila manjša. Tudi lani pa sta se, čeprav nekoliko upočasnjeno v primerjavi z letom 2009, nadaljevali krepitvi javnega in javno garantiranega dolga. Javni dolg²³⁵ se je povečal za 1,6 mrd EUR, javno garantirani dolg²³⁶ pa za 0,6 mrd EUR (skupaj na 16,5 mrd, od tega javno garantirani 8,3 mrd EUR). Konec leta 2010 sta v strukturi bruto zunanjega dolga skupaj predstavljala 40,3 %, kar je največ doslej. Povečanje javnega in javno garantiranega dolga v letu 2010, ki je večinoma dolgoročen, je dvignilo tudi delež dolgoročnega dolga v skupnem dolgu. Konec leta 2010 je, ob neupoštevanju obveznosti do povezanih oseb, za katere ročnost ni objavljena, dolgoročni dolg predstavljal 76,6 % celotnega dolga, kar je za 3,4 o. t. več kot leto prej.

Slovenija kljub visokemu zadolževanju v preteklih letih ostaja med najmanj zadolženimi državami evrskega območja. Bruto zunanji dolg Slovenije je konec leta 2010 predstavljal 113,4 % BDP (0,4 o. t. manj kot leto prej), kar je precej nižje od povprečnega dolga evrskega območja, ki je že v letu 2009 dosegel 205,3 % BDP. Samo takšna primerjava sicer ne zadošča za oceno o tveganjih odplačevanja tega dolga, saj je višino zunanjega dolga potrebno presojati v kontekstu širših makroekonomskih in drugih okoliščin države, kot so potencialna gospodarska rast, konkurenčnost gospodarstva, višina obresti za najeta posojila, struktura dolga itn.

Tabela: Stanje bruto zunanjega dolga Slovenije, konec leta, v mio EUR, 1995–2010

²³⁴ Glej indikator Neposredne tuje investicije.

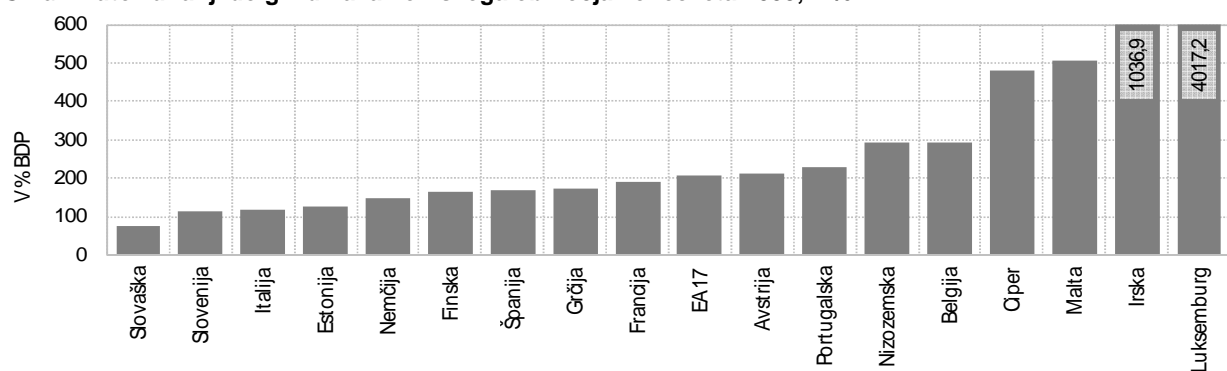
²³⁵ Zunanji javni dolg nastane z zadolževanjem institucionalnega državnega sektorja (po ESA 95) na tujih finančnih trgih. Država se lahko zadolži pri mednarodnih finančnih institucijah, tujih vladah ali vladnih agencijah, tujih poslovnih bankah in tudi pri zasebnih posojilodajalcih, če gre za izdajo prenosnih vrednostnih papirjev na tujem finančnem trgu.

²³⁶ Javno garantirani dolg je obveznost zasebno pravnega subjekta, pri čemer je odplačilo obveznosti jamčeno s strani države. Med javno garantirani dolg spadajo tudi obveznosti BS do Evrosistema, nastale s prenosom monetarne politike BS na ECB.

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Skupaj bruto zunanji dolg	4.275	9.491	20.496	24.067	34.783	39.234	40.276	40.897
Kratkoročni dolg	1.470	2.283	4.573	5.239	10.733	11.595	9.699	8.503
Javni in javno garantirani dolg	0	0	70	77	3.588	3.603	3.360	2.145
Negarantirani zasebni dolg	1.470	2.283	4.503	5.162	7.145	7.992	6.339	6.358
Dolgoročni dolg	2.083	5.895	14.509	17.710	20.058	22.820	26.512	27.771
Javni in javno garantirani dolg	1.178	2.883	3.729	4.275	4.508	5.533	10.613	14.351
Negarantirani zasebni dolg	905	3.012	10.780	13.435	15.550	17.287	15.899	13.420
Obveznosti do povezanih oseb	722	1.312	1.415	1.119	3.992	4.818	4.065	4.624
Javni in javno garantirani dolg	0	0	0	0	0	0	0	0
Negarantirani zasebni dolg	722	1.312	1.415	1.119	3.992	4.818	4.065	4.624

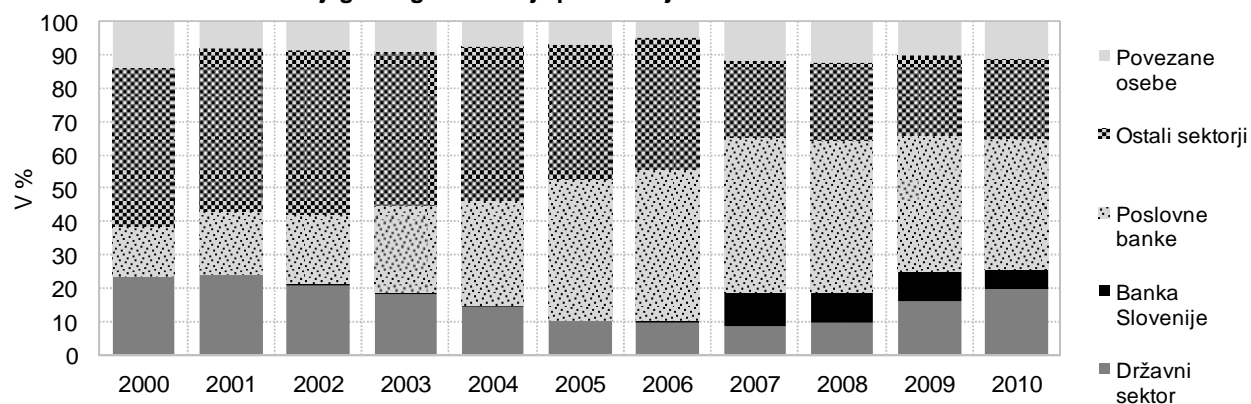
Vir: Bilten Banke Slovenije, 2011.

Slika: Bruto zunanji dolg v državah evrskega območja konec leta 2009, v % BDP

Vir: nacionalne centralne banke, preračuni UMAR.

Slika: Struktura bruto zunanjega dolga Slovenije po sektorjih

Vir: Banka Slovenije, preračuni UMAR.